Predstavujeme Hospic Matky Terezy v Bardejovskej Novej Vsi

Mgr. Kamila Maxinová[1], PhDr. Bohuš Čepiga, PhD.[2]
[1]špecializovaný sociálny poradca
[2]vedúci hospicu

Paliat. med. liec. boles., 2025;18(2e):69-71

Hospic Matky Terezy – charitatívne dielo s veľkým poslaním

Hospic Matky Terezy je dôležitým zariadením pre slovenskú spoločnosť – predstavuje útočisko dôstojnosti pre nevyliečiteľne chorých. Poskytuje viac než len lekársku starostlivosť: je to miesto, kde sa kladie dôraz na lásku, pokoj, duchovnú podporu a sprevádzanie človeka v posledných dňoch jeho života. Nachádza sa v Bardejovskej Novej Vsi a je spravovaný Arcidiecéznou charitou Košice. Ide o prvý hospic tohto typu na Slovensku, ktorý bol uvedený do prevádzky 1. júla 2003. Myšlienka hospicu vznikla už v roku 1992 ako potreba charitatívneho zariadenia v Bardejove. Budova, kde dnes hospic sídli, bola predtým základnou školou, ktorú Charita dostala od cirkvi. Výstavba však nebola jednoduchá — pôvodný rozpočet sa výrazne zvýšil a projekt sa rozšíril vďaka pomoci zo zahraničia (Nemecko, Holandsko). Základný kameň bol posvätený v novembri 1997 a stavba bola dokončená s technickými aj finančnými výzvami.

Hospic sa zameriava na paliatívnu starostlivosť – jeho cieľom nie je uzdravenie a vyliečenie pacienta, ale zmiernenie bolesti a podpora kvality života v posledných dňoch života.

Poskytuje taktiež komplexnú 24-hodinovú zdravotnú a ošetrovateľskú starostlivosť s multidisciplinárnym tímom. Celý tím sestier, ošetrovateľov, zdravotného personálu a sociálneho pracovníka sa každý deň a noc stará o pacienta, jeho potreby, zmiernenie utrpenia, ale aj pomoc rodine. Hospic ponúka neobmedzené návštevy pre paliatívnych pacientov a psychologickú a duchovnú podporu, vrátane spolupráce s kňazmi a kaplnku Božieho milosrdenstva. Každý štvrtok máme v hospici sv. omšu, ktorú celebruje „náš“ hospicový kňaz vdp. Mgr. Marek Kreheľ, ktorý je zároveň aj dekanom vo farnosti sv. Egídia v Bardejove. Zariadenie má 24 lôžok v dvojposteľových izbách, bezbariérový prístup, terasu a záhradu.

Hospic Matky Terezy

Spomienková slávnosť

Poskytovanie pomoci a podpory rodinám

Hospic tiež podporuje príbuzných pacientov. Rodiny a blízki môžu byť aktívne zapojení, dochádza k návštevám a sprevádzaniu chorého až do posledných chvíľ. Príbuzných pacientov vieme ubytovať priamo v hospici, aby boli v tých posledných dňoch a chvíľach vždy na blízku svojmu príbuznému. Veľakrát aj ony potrebujú vypočuť, porozprávať sa alebo im postačí len úsmev od personálu, pretože aj toto nezištné gesto, veľakrát pomôže viac ako slová.

Okrem toho hospic umožňuje vypožičanie zdravotníckych pomôcok a prístrojov tým, ktorí si ich sami nemôžu dovoliť. Je jedinou sociálnou službou v blízkom okolí, ktorá umožňuje pomôcť na určitú dobu zariadiť domáce prostredie pomôckami, ktoré si vyžaduje klient v rámci svojho zdravotného stavu. Ide o výpožičku pomôcky, ktorá podlieha zmluve a zaučeniu odborným personálom pri jej manipulácii.

Fundraising a dobrovoľníctvo

Hospic je zároveň pod veľkým tlakom ako sa vyrovnať s rastúcim počtom žiadateľov, zaistiť stabilné financovanie a udržať kvalitu služieb. Potreba stabilnejších zdrojov, pretože náklady sú vysoké a úhrady od poisťovní nie vždy pokrývajú všetko. Potreba kvalifikovaného personálu i dobrovoľníkov, ktorí sú ochotní sa venovať ťažko chorým pacientom. Financovanie však aj naďalej predstavuje výzvu – napríklad len úhrady od zdravotných poisťovní sú často nedostatočné. Zmluvu máme so všetkými poisťovňami (VŠZP, Dôvera a Union). Z príspevkov darcov, cirkevných a charitatívnych organizácií sú pokryté náklady na malé opravy, ale aj bežný chod. Financie získavame taktiež aj z 2 % daní alebo z nášho OZ Matky Terezy. Dostupnosť hospicu a jeho kapacita málokedy postačujú, aj keď záujem rastie. Počet lôžok je limitovaný, čo obmedzuje možnosť prijatia všetkých potrebných.

Veľkým problémom pre realizáciu hospicovej filozofie je však u nás stále nedostatočná legislatíva, ale hlavne chýbajúce pochopenie potreby tejto služby. Je preto veľmi dôležité neustále zdôrazňovať potrebnosť tejto špecifikácie a komplexnej zdravotníckej starostlivosti a snažiť sa do jej financovania výraznejšie zapojiť aj štátne orgány.

Medzinárodná vedecká konferencia, ktorú organizujeme

Výstava fotografií

Prevádzka hospicu je výrazne závislá aj od dobrovoľníkov. Mnohí pracujú nad rámec bežnej pracovnej doby bez špeciálnej odmeny, pretože veria v poslanie tohto zariadenia. Dobrovoľníci chodia k nám v skupinách, individuálne alebo aj školy, s ktorými máme dlhoročnú spoluprácu. Počas dobrovoľníckych dní nám pomáhajú s údržbou exteriéru, aj pomoc v interiéri je vítaná. Pomáhajú nám pri vysádzaní pacientov, poskytnú im pomoc pri obslužných činnostiach, ale aj milé slovo a rozhovor pomôže.

Inšpiratívne momenty

Hospic organizuje aktivity na podporu povedomia o paliatívnej starostlivosti – napríklad bežci z hospicu sa zúčastnili Rímskeho maratónu 2025, aby upozornili na dôležitosť dôstojného sprevádzania zomierajúcich. Komunita zamestnancov, dobrovoľníkov a rodín pacientov vytvára silné vzťahy podpory a solidarity.

Spomienková slávnosť je zároveň aj spomienka na zosnulých, ktorý odišli do večnosti v Hospici Matky Terezy. Podľa správy z roku 2025 hospic sprevádzal „viac ako 70“ pacientov, ktorí boli v terminálnom štádiu ochorenia. Vedúca sestra hospicu Antónia Peregrimová uviedla, že pacienti neprichádzajú len v pokročilom veku – sú to aj mladší ľudia v produktívnom veku, čo poukazuje na univerzálnu potrebu hospicovej starostlivosti. Hospic nie je iba zdravotnícke zariadenie – je to miesto,

Dobrovoľníci

kde rodiny nachádzajú podporu, pokoj a duchovnú útechu. Tím hospicu opakuje, že sprevádzanie zomierajúcich zahŕňa nielen liečbu bolesti, ale aj silný sociálny, psychologický a duchovný rozmer. Ceremónie ako každoročné spomienkové slávnosti potvrdzujú, že hospic nie je len „pracovné miesto“, ale komunita ľudí, ktorí sa starajú o duševnú aj duchovnú podporu – pacientov aj ich rodiny.

Každoročne zabezpečuje i tradičné ekumenické vítanie Betlehemského svetla spolu s mestom Bardejov a bardejovskými skautmi, takmer vždy pre vyše 500 ľudí. Aj prostredníctvom týchto aktivít sa hospic a jeho zmysel dostávajú do povedomia širšej verejnosti. Hospic si vyslúžil uznanie, napríklad cenou primátora mesta Bardejov, Cenou Antona Neuwirtha od OZ Fórum života Bratislava, ale aj niekoľko skladieb od významných svetových hudobných telies, ako sú Royal Free Singers z anglického Windsoru či Virtuosi di Praga. Hlavná myšlienka hospicovej filozofie vychádza z úcty k životu, z úcty k človeku, ktorý je nenahraditeľnou a neopakovateľnou bytosťou. Jej úlohou je zmierniť nepatrné chápanie skutočnosti zomierania a vnímať zomierajúceho ako celistvú bytosť s udržaním čo najvyššej kvality jeho zostávajúceho života, s poznaním pravdy o blízkom konci, bez nesplniteľných sľubov, ale zároveň s uchovaním nádeje, ktorá vedie k uzdraveniu duše.

Poslanie a fungovanie

Poslaním hospicu je zachovávať ľudskú dôstojnosť, právo na život až po prirodzenú smrť, nepripustiť, aby človek trpel neznesiteľnou bolesťou, zmierňovať ťažkosti vyplývajúce z jeho diagnózy, zachovať, čo najlepšiu kvalitu jeho života, neopustiť ho v posledných chvíľach a rešpektovať jeho slobodné rozhodnutie pre zabezpečenie svojich duchovných potrieb. Multidisciplinárny hospicový tím zložený z odborníkov, ale i dobrovoľníkov zabezpečuje komplexnú ošetrovateľskú a paliatívnu starostlivosť. Poskytuje liečebný režim prispôsobený potrebám pacienta, poradenstvo pre jeho príbuzných a blízkych priateľov, voľné návštevné hodiny s prípadným pobytom rodinných príslušníkov v hospici, podmienky pre respitný pobyt a v neposlednom rade i duchovnú službu.

Zloženie nášho tímu je nasledovné:

- 8 lekárov špecialistov je na dohodu o vykonaní práce
- 2 lekári na PZ s úväzkom 0,1
- 3 lekári na PZ s úväzkom 0,2
- vedúci lekár hospicu s úväzkom na PZ 0,6

Troch lekárov máme aktuálne zaradených do špecializačnej atestačnej prípravy v odbore Paliatívna medicína.

- 9 sestier – 12-hodinové smeny
- 1 vedúca sestra – 40 hodín/týždenne
- 9 zdravotný personál a ošetrovatelia – 12-hodinové smeny
- 1 sociálna pracovníčka – 40 hodín/ týždenne
- 1 hospodárka – 40 hodín/ týždenne

+ technický úsek:

- 2 kuchárky – úprava jedla – 12-hodinové smeny
- 2 upratovačky – 12-hodinové smeny
- 2 práčovňa – 12 a 8-hodinová smena
- 1 údržbár + šofér

Hospic má 24 lôžok v dvojlôžkových izbách, bezbariérový prístup, terasu, záhradu, kaplnku Božieho milosrdenstva, spoločenské priestory a možnosť pobytu príbuzných. Tento model starostlivosti je holistický: multidisciplinárny tím (lekári, sestry, zdravotný personál, psychológovia, sociálny pracovník a duchovní) pomáha udržať dôstojnosť, zmierniť bolesť a byť blízko pacientovi až do konca.

Hospic Matky Terezy zostáva dôležitou súčasťou slovenského systému paliatívnej starostlivosti. Jeho aktivizmus – ako napríklad účasť na maratóne – pomáha zvyšovať povedomie verejnosti o potrebe dôstojného konca života. V marci 2025 sa zamestnanci a dobrovoľníci hospicu rozhodli spojiť šport s charitou – zúčastnili sa Rímskeho maratónu. Tím bol zložený zo zamestnancov hospicu, dobrovoľníkov a dokonca aj dekana farnosti. Ich účasť mala symbolický rozmer: pripomenúť verejnosti dôležitosť paliatívnej starostlivosti a dôstojného sprevádzania ľudí na konci života. Vedúci hospicu Čepiga zabehol celú trať (42,195 km) a priblížil, že maratón, rovnako ako práca v hospici, je o vytrvalosti, odhodlaní a empatii. Podujatie malo pre hospic aj duchovný význam – konalo sa počas Jubilejného roka 2025.

V roku 2024 v hospici strávilo svoje posledné dni 108 pacientov, z ktorých 73 zomrelo priamo v zariadení. Hospic eviduje veľmi rastúci záujem o svoje služby – je však problém, že nie všetci žiadatelia sa dostanú dovnútra, pretože ich ochorenie môže prebiehať veľmi rýchlo.

Nezabúdajme na to, že každý z nás raz možno bude potrebovať hospic. Veď nikto nechce odísť za zatvorenými dverami, zbytočný, sám...

Mgr. Kamila Maxinová
Hospic Matky Terezy
Pri štadióne 23, 085 01 Bardejov
kamila.maxinova@charita-ke.sk